

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๑/ ๑๕๖๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่..... 8435 พค ๒๕
วัน 5 มี.ค. 25๖๐ เวลา 14.48

๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. และมาตรการเร่งด่วนในการ
แก้ไขปัญหาธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๖๔๙๓
ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

- สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปผลการพิจารณาตามความเห็น
และข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ
ค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.
- (๓) ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ. ที่ตรวจ
พิจารณาแล้ว พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล จำนวน ๑ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึงความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราช
บัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. ที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้ส่งสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวแล้ว เห็นว่า หลักการอันเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้สมควรได้รับการ
พิจารณาโดยรอบคอบ กล่าวคือ หลักการตามร่างของกระทรวงพาณิชย์เป็นการจัดระบบธุรกิจ
ค้าปลีกค้าส่งทุกประเภท ทั้งที่เจตนารมณ์ในการให้มีร่างพระราชบัญญัตินี้ก็เพื่อแก้ไขปัญหา
การขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสมัยใหม่ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง
แบบดั้งเดิม ทั้งยังกำหนดมาตรการบางอย่างซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และได้
กำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติเกินขอบเขตความจำเป็น ซึ่งเป็น
การที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้มอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารมาดำเนินการเองโดยไม่มีขอบเขตอันผิด
หลักการมอบอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติให้แก่ฝ่ายบริหาร รวมทั้งไม่ได้กำหนดกลไกที่จะ
สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งแบบดั้งเดิมอย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสม

ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงได้ดำเนินการปรับแก้หลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวใหม่ โดยกำหนดมาตรการเพื่อจัดระบบการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสมัยใหม่ ตัดมาตรการบางอย่างที่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน และได้กำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้สามารถปฏิบัติการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ รวมทั้งได้กำหนดกลไกที่จะสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแบบดั้งเดิมให้เป็นรูปธรรมและเหมาะสม โดยในการแก้ไขได้ยึดแนวทางที่ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ได้ชี้แจงรายละเอียดเป็นหลักในการตรวจพิจารณา รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) (๒) และ (๓) และหากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบกับผลการพิจารณา เอกสารตาม (๒) และ (๓) จะเป็นเอกสารที่ต้องจัดส่งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป สำหรับหนังสือยืนยันให้เห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จะได้เสนอมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จਾਲะ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙

ฝ่ายกฎหมายการค้าระหว่างประเทศและทรัพย์สินทางปัญญา

โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๘

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๙

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๖๘๗/๒๕๕๐

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

เหตุผล

โดยที่ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและมีบทบาทสำคัญในการกระจายรายได้ ปัจจุบันได้มีการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก อันส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดั้งเดิมที่มีขนาดเล็ก สมควรมีการจัดระเบียบการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งบางประเภท เพื่อให้การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งทุกประเภทดำรงอยู่ได้ตามสภาพเศรษฐกิจการค้าและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งควรมีมาตรการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจค้าปลีก
หรือค้าส่ง

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือ
ค้าส่ง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง” หมายความว่า กิจการค้าปลีกหรือกิจการค้าส่งซึ่งสินค้า
อุปโภคบริโภคที่ใช้ส่วนบุคคลหรือใช้ในครัวเรือน ในชีวิตประจำวัน เป็นส่วนใหญ่

“ค้าปลีก” หมายความว่า การประกอบธุรกิจโดยการขายสินค้าในจำนวนน้อย
ให้แก่ผู้บริโภค

“ค้าส่ง” หมายความว่า การประกอบธุรกิจโดยการขายสินค้าในจำนวนมากให้แก่
ผู้ซื้อเพื่อนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคหรือนำไปให้บริการต่อ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า อธิบดี สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการค้าภายใน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น

การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งของหน่วยงานอื่นของรัฐ นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดังต่อไปนี้

- (๑) การขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (๒) การค้าน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง
- (๓) การขายหนังสือ หรือหนังสือพิมพ์
- (๔) การขายของที่ระลึกตามแหล่งท่องเที่ยว
- (๕) การขายอัญมณีหรือเครื่องประดับ
- (๖) การขายอาหารที่ปรุงสำเร็จให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที
- (๗) การขายสินค้าซึ่งเป็นผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นหลัก
- (๘) การขายสินค้าอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการจากส่วนราชการ จำนวนแปดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงพาณิชย์

ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านกฎหมาย ด้านการค้าปลีกหรือค้าส่ง ด้านการบริหารธุรกิจ และด้านการค้าระหว่างประเทศ ด้านละหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชน จำนวนห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค แห่งละหนึ่งคน และผู้แทนสมาคมการค้าที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง จำนวนสองคน

ให้อธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการค้าภายในแต่งตั้งข้าราชการของกรมการค้าภายใน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในการแต่งตั้งกรรมการตาม (๔) ให้สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บรรดาสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค หรือบรรดาสมาคมการค้าที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง แล้วแต่กรณี เสนอชื่อบุคคลที่เป็นสมาชิกของสถาบันหรือองค์กรของตนต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอชื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชน ตามมาตรา ๗ (๓) และ (๔) ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๙ กรรมการตามมาตรา ๗ (๓) และ (๔) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๐ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๙ กรรมการตามมาตรา ๗ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้ว่าจะมีการรอลงโทษ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท
- (๗) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘
- (๘) พ้นจากการเป็นผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค หรือผู้แทนสมาคมการค้าที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งในฐานนั้น

มาตรา ๑๑ เมื่อกรรมการตามมาตรา ๗ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอื่น หรือผู้แทนอื่นของสถาบันหรือองค์กรเอกชนเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระดำรงตำแหน่งของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน และให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบาย มาตรการและแผนการจัดระบบการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ผู้ผลิตสินค้า เกษตรกร หรือความเป็นอยู่ของประชาชน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม
- (๒) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายธุรกิจหรือรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการตลาด เพื่อลดต้นทุนสินค้า ค่าขนส่ง ให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า เพื่อประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ และเพื่อให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการตามนโยบายสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว

(๔) เชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้คำอธิบาย คำแนะนำ หรือความเห็น

(๕) มีคำสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงหรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ

คณะกรรมการ

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่มอบหมาย

ให้นำความในมาตรา ๘ มาใช้บังคับกับลักษณะต้องห้ามของอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการพิจารณาทางปกครอง การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๒

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

มาตรา ๑๕ ให้จัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ

(๒) ติดตามความเคลื่อนไหว สถานการณ์และสภาพปัญหาของการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมและการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งต่อคณะกรรมการ

(๓) ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ทิศทางและแนวโน้มของพฤติกรรมกรรมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งและปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง รวมทั้งเสนอความเห็นหรือมาตรการในการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง การส่งเสริมหรือการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งให้มีความเข้มแข็ง และให้การประกอบธุรกิจ

ทุกประเภทอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นธรรม รวมทั้งให้มีบทบาทในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน วัฒนธรรม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

(๕) ประสานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ แจ้งข้อเท็จจริงหรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ รวมทั้งให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ส่งบัญชี ทะเบียน เอกสารหรือหลักฐานเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกบัญชี ทะเบียนเอกสารหรือหลักฐานอื่นจากผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

(๓) ออกคำสั่งเตือนเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขหรือปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๑๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งและเพื่อให้ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของระบบเศรษฐกิจในชุมชนดำรงอยู่ได้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจ

(๑) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มีขนาดพื้นที่ของสถานประกอบธุรกิจขายสินค้าแห่งใดแห่งหนึ่ง ตั้งแต่หนึ่งพันตารางเมตรขึ้นไป

พื้นที่ของสถานประกอบธุรกิจขายสินค้า หมายความว่าพื้นที่รวมของทุกชั้นภายในอาคารและพื้นที่ภายนอกอาคารที่ใช้ประกอบกิจการขายสินค้า พื้นที่ที่ให้บุคคลอื่นเช่าและคลังสินค้าที่อยู่ในบริเวณเดียวกันหรือต่อเนื่องกับพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการขายสินค้า

(๒) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มียอดรายได้หรือประมาณการรายได้ของทุกสาขาในปีภาษีที่ผ่านมาหรือประมาณการรายได้ของแผนธุรกิจในปีรวมกันตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือตามจำนวนที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา หรือ

(๓) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตาม (๑) หรือ (๒) ให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอย่างอื่น เพื่อประกอบธุรกิจภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนดำเนินธุรกิจของบุคคลที่อนุญาตนั้น โดยผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิดังกล่าว

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดแยกประเภทธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามมาตรา ๒๐ และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในแต่ละประเภทแยกต่างหากจากกัน การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบริเวณที่ตั้งสถานประกอบธุรกิจ วันและเวลาเปิดปิดของสถานประกอบธุรกิจ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่ผู้บริโภค และหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขอื่นเท่าที่จำเป็นแก่วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้คำนึงถึงลักษณะของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแต่ละประเภท วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพสังคมในแต่ละท้องถิ่น

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรา ๒๑ ต้องไม่ขัดกับกฎหมายนั้น

มาตรา ๒๓ ผู้ใดจะประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามมาตรา ๒๐ ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ใบอนุญาตประกอบธุรกิจให้ใช้ได้กับธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามประเภทที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งประเภทใดซึ่งประสงค์จะตั้งสาขาของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งประเภทเดียวกัน ณ ที่ใด ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้จัดตั้งสาขาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ผู้ใดได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแล้ว หากต่อมา ลักษณะการประกอบธุรกิจไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๒๐ ให้การประกอบธุรกิจดังกล่าวยังคงอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ เว้นแต่การประกอบธุรกิจที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๖ ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในสถานประกอบธุรกิจของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามมาตรา ๒๓ แล้ว ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๗ ผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนกิจการตามที่ได้รับอนุญาตให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือเป็นการตกทอดทางมรดก

การยื่นคำขอโอนกิจการและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ ในกรณีผู้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามมาตรา ๒๓ ตาย หรือสิ้นสภาพนิติบุคคล หรือตกเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทายาทหรือผู้ชำระบัญชี หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำขอต่อผู้อนุญาต เพื่อรับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตตาย สิ้นสภาพนิติบุคคล หรือตกเป็นบุคคลล้มละลาย แล้วแต่กรณี หรือภายในระยะเวลาที่ผู้อนุญาตขยายเวลาให้ตามความจำเป็น ถ้ามิได้ยื่นคำขอภายในระยะเวลา

ที่กำหนดให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ หากจะประกอบธุรกิจตามใบอนุญาตนั้นต่อไปให้ดำเนินการขอรับใบอนุญาตใหม่

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเสมือนว่าทายาท ผู้ชำระบัญชีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเข้าประกอบธุรกิจตามใบอนุญาตนั้นเป็นผู้รับใบอนุญาต

เมื่อผู้ชำระบัญชีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการชำระบัญชีหรือจัดการทรัพย์สินของผู้ได้รับอนุญาตจนแล้วเสร็จ ให้ใบอนุญาตนั้นเป็นอันสิ้นอายุ

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่ผู้อนุบาลโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจทุกแห่ง

มาตรา ๓๐ ถ้าใบอนุญาตประกอบธุรกิจหรือใบอนุญาตตั้งสาขาสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งต่อผู้อนุญาตและยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหายหรือถูกทำลายดังกล่าว

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ ไม่อนุญาตให้ตั้งสาขา หรือไม่อนุญาตให้ออกกิจการ ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

มาตรา ๓๒ ผู้รับใบอนุญาตที่เลิกประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง หรือเลิกสาขาใดสาขาหนึ่ง ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อนุญาตทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจหรือวันเลิกสาขานั้น

มาตรา ๓๓ ให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๒๐ อยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๐ มีผลใช้บังคับยื่นขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๓ ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้น มีผลใช้บังคับ และให้ผู้อนุญาตออกใบอนุญาตให้โดยไม่ชักช้า ในระหว่างนั้นให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งนั้นต่อไปได้ โดยมีฐานะเสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๔
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ ไม่ยอมให้ข้อเท็จจริง หรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา ๑๖ (๑) ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๑๖ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเตือนของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๑๖ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๗ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ผู้ใดประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามมาตรา ๒๐ โดยไม่ได้ รับใบอนุญาตหรือตั้งสาขาโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละสองแสนบาทตลอดเวลา ที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๓๙ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ ออกตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละ หนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๔๐ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็น นิติบุคคล ให้กรรมการ ผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ในเรื่องนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำ

นั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

มาตรา ๔๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ความผิดตามมาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ในการใช้อำนาจดังกล่าวคณะกรรมการอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด พาณิชย์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานการค้าภายในจังหวัด หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำแทนได้

การมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
คณะกรรมการกำหนด

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สรุปผลการพิจารณาตามความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. ข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๖๙๙๓ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีดังต่อไปนี้ ไปพิจารณาด้วย ดังนี้

๑) การกำหนดบทเฉพาะกาลตามร่างมาตรา ๖๖ ให้ภายในระยะเวลา สองปีนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกลางกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง (กกค.) ทำหน้าที่และใช้อำนาจของคณะกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง (กจค.) มีความจำเป็นหรือไม่

๒) การกำหนดให้มีคณะกรรมการระดับจังหวัดฯ (กจค.) ตามร่าง มาตรา ๒๓ และให้มีอำนาจในเขตจังหวัดตามร่างมาตรา ๒๔ มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

๒. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้มีประเด็น พิจารณาเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑) หลักการของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ.

คณะกรรมการฯ เห็นว่าหลักการและสาระสำคัญของร่าง พระราชบัญญัติ ที่กระทรวงพาณิชย์เสนอนั้นมีขึ้นเพื่อเป็นการจัดระบบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งทุกประเภททุกขนาดเพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรม และได้กำหนดให้ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสินค้าอุปโภค บริโภคที่ใช้ส่วนบุคคล หรือใช้ในครัวเรือนเป็นทางการค้าปกติ และการบริการไม่ว่าจะเป็น การรับฝากขาย การให้เช่าพื้นที่ในการวางขายหรือการให้บริการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง และกิจการค้าปลีก กิจการค้าส่ง ที่ยังมิได้มีกฎหมายกำกับดูแลจัดระบบการค้า ที่คณะกรรมการกลางกำกับดูแลธุรกิจ ค้าปลีกค้าส่ง (กกค.) จะประกาศกำหนด เป็นธุรกิจที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายฉบับนี้ จะมีผลเป็น การควบคุมธุรกิจค้าปลีกค้าส่งทุกขนาดและทุกประเภทซึ่งรวมถึงธุรกิจค้าปลีกค้าส่งขนาดเล็ก แบบดั้งเดิมด้วย นอกจากนี้ ยังมีบางมาตรการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ใช้บังคับกับธุรกิจ ค้าปลีกค้าส่งทุกประเภทโดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นธุรกิจควบคุมหรือไม่ การกำหนดหลักการ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งแก้ไขปัญหาการขยายตัวของธุรกิจ ค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่เท่านั้น การที่หลักการของร่างกฎหมายมีวัตถุประสงค์ควบคุมธุรกิจค้าปลีก

คำสั่งทุกประเภทไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตามเพื่อจัดระเบียบธุรกิจทั้งระบบเช่นนี้ มีลักษณะเป็นการควบคุมการประกอบกิจการหรืออาชีพโดยเกินความจำเป็นแก่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพที่เกินความจำเป็นและมีผลกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ทั้งยังเป็นการขัดต่อแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่รัฐจะต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจอย่างเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายแห่งรัฐที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดรับรองไว้

๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง (กกค.) และคณะกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง (กจค.) ในการควบคุมการประกอบธุรกิจกว้างเกินความจำเป็น กล่าวคือ กกค. มีอำนาจประกาศกำหนดธุรกิจควบคุม ซึ่งมีผลทำให้ผู้ใดจะประกอบธุรกิจควบคุมดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจาก กจค. และการเปลี่ยนแปลง การขยายหรือลดสาขาของธุรกิจค้าปลีกค้าส่งภายหลังที่ได้รับอนุญาตจะกระทำได้อีกต่อเมื่ออยู่ภายใต้แผนการขยายสาขาที่แจ้งไว้ และได้รับอนุญาตจาก กจค. เท่านั้น ซึ่งในการประกาศกำหนดธุรกิจควบคุมดังกล่าว กกค. มีอำนาจกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลเกี่ยวกับที่ตั้ง บริเวณหรือขนาดของพื้นที่ที่ใช้ประกอบธุรกิจ จำนวนธุรกิจต่อประชากร ระยะห่างระหว่างร้านค้าหรือพื้นที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมของธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง และการห้ามขายในบริเวณที่กำหนด และมีอำนาจกำหนดแยกประเภท ลักษณะหรือขนาดของธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งที่เป็นธุรกิจควบคุม และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่เป็นธุรกิจควบคุม รวมทั้งกำหนดให้การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งที่เป็นธุรกิจควบคุมมากกว่าหนึ่งประเภทต้องได้รับอนุญาต ส่วน กจค. ก็มีอำนาจกำหนดมาตรการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกค้าส่งที่เป็นธุรกิจควบคุม โดยมาตรการกำกับดูแลต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่ กกค. กำหนด เช่น หลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้ง บริเวณหรือขนาดของพื้นที่ที่ใช้ประกอบธุรกิจ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินธุรกิจเพื่อมิให้อาเปรียบผู้บริโภค กำหนดวัน เวลา และชั่วโมง ในการเปิดปิดร้านค้า การออกคำสั่งเก็บสินค้าหรือห้ามขายในกรณีเชื่อได้ว่าสินค้านั้นอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือไม่ปลอดภัยในการอุปโภคบริโภค หรือหลอกลวงประชาชน ซึ่งการกำหนดมาตรการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งข้างต้นเช่นนี้ มีลักษณะเป็นการให้อำนาจแก่ กกค. และ กจค. อย่างกว้างขวาง โดยไม่มีการกำหนดขอบเขตหรือกรอบอำนาจของการใช้อำนาจของ กกค. และ กจค.

๓) ปัญหาความขัดแย้งกับกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความขัดแย้งกับกฎหมายอื่นหลายฉบับ เช่น

๓.๑) หลักเกณฑ์ในการกำหนดที่ตั้ง บริเวณ ในการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง ซึ่งจะมีความขัดแย้งกันพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่กำหนดให้การจัดทำผังเมืองรวมต้องมีการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินและมีแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท และในการจัดทำผังเมืองเฉพาะต้องมีแผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน และ

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้ออกกฎกระทรวงหรือออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร ชนิดใดหรือประเภทใด และกำหนดพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นท้องที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถสำหรับอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ตลอดจนลักษณะและขนาดของพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นดังกล่าวได้ด้วย ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดที่ตั้ง บริเวณในการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งดังกล่าวไม่ควรซ้ำซ้อนกับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

๓.๒) การออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจควบคุม เก็บหรือห้ามขายสินค้าที่เชื่อว่าอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือไม่ปลอดภัยในการอุปโภคบริโภค หรือการห้ามผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกค้าส่งแสดงข้อความบิดเบือนข้อเท็จจริงที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคา ค่าบริการ ปริมาณ คุณภาพ มาตรฐาน หรือสาระสำคัญอื่นของสินค้าหรือบริการ นั้น เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดไว้ในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณาและการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าที่เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ทั้งยังมีกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้แล้ว จึงไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓.๓) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการดำเนินธุรกิจไม่ให้เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งรายอื่น ผู้ผลิต การสร้างอำนาจต่อรองอย่างไม่เป็นธรรม การขายสินค้าในราคาต่ำกว่าปกติอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีเหตุผล จะซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใด ๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใด และพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาดกำหนดหรือรักษาราคาซื้อขายสินค้าหรือบริการอย่างไม่เป็นธรรมหรือห้ามผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นลูกค้าของตนจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่ายสินค้า ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจรวมธุรกิจอื่นทำให้เกิดการผูกขาด ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการรายอื่นกระทำการผูกขาด ลดการแข่งขัน จำกัดการแข่งขัน

๔) การไม่มีมาตรการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งแบบดั้งเดิมให้สามารถอยู่ร่วมกันกับธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสมัยใหม่ได้อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกค้าส่งขนาดเล็กให้อยู่รอดได้ ตามวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอย่างเป็นรูปธรรม

๕) โทษปรับทางปกครอง

การกำหนดให้มีโทษปรับทางปกครองกรณีผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่ กกค. หรือ กจค. ประกาศ มีลักษณะเป็นการกำหนดโทษของการฝ่าฝืนประกาศของ กกค. หรือ กจค. ซึ่งเป็นการกำหนดโทษไว้ล่วงหน้าโดยไม่รู้ว่ในอนาคด กกค. หรือ กจค. จะประกาศกำหนดห้ามผู้ประกอบการค้าปลีกค้าส่งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือ

กำหนดให้ต้องกระทำการอย่างใดบ้าง ทั้งการกำหนดตัวบุคคลผู้มีอำนาจลงโทษทางปกครองก็ยังไม่ชัดเจนขึ้นอยู่กับ กกค. จะประกาศ และในกรณีที่ไม่มี การชำระค่าปรับทางปกครองจะต้องนำมาตราการบังคับทางปกครอง นั้น ซึ่งการบังคับทางปกครองสำหรับกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งเช่นนี้ ก็เป็นไปได้ยาก

๖) บทเฉพาะกาล

การกำหนดบทเฉพาะกาลให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งอยู่ก่อนวันที่ กกค. ประกาศกำหนดธุรกิจควบคุม เมื่อได้ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจตามร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว จึงประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งต่อไปได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประกาศกำหนด และให้ กกค. ออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งนั้น มีผลเป็นการปฏิเสธสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจมีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (acquired right)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงเห็นสมควรที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาทบทวนหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของการให้มีร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง พ.ศ. ควรมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งขนาดเล็กแบบดั้งเดิมเท่านั้น มิใช่การจัดระเบียบการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งทั้งระบบ

๒. กำหนดกรอบการใช้ อำนาจของคณะกรรมการไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน

๓. ตัดหลักการของกฎหมายที่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เป็นต้น

๔. กำหนดกลไกที่เป็นรูปธรรมที่สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งแบบดั้งเดิม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม โดยไม่ขัดต่ออำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่น

๕. ตัดบทกำหนดโทษทางปกครองออก โดยกำหนดให้เป็นโทษปรับทางอาญาที่มีอัตราโทษพอสมควรและอาจเปรียบเทียบปรับได้

๖. กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรับรองสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนหรือในวันที่ กกค. ประกาศกำหนดธุรกิจควบคุม และต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์รองรับให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นเข้าสู่ระบบการควบคุมโดยไม่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากการต้องเข้ามาสู่ระบบการควบคุม

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินการจัดทำเรื่องเสนอทบทวนต่อคณะรัฐมนตรีนั้น ปรากฏว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รับทราบประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้มอบหมายให้เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายสกล หาญสุทธิวารินทร์) เข้าร่วมชี้แจงรายละเอียดต่อที่ประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ซึ่งได้รับการยืนยันจากเลขาธิการ

รัฐมนตรีฯ ว่า กระทรวงพาณิชย์มุ่งประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาลักษณะการขยายสาขาของธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ซึ่งภายหลังได้มีการปรับลดขนาดให้เล็กลงเป็นหลัก โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ส่วนผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งดั้งเดิมก็ให้สามารถอยู่รอดได้ โดยในส่วนนี้จะต้องมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งดั้งเดิมปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงได้ปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสียใหม่ทั้งฉบับ โดยยังคงกลไกในการควบคุมธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งบางประการตามที่ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าภายใน) ได้ชี้แจงไว้ ดังนี้

๑. แก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติเล็กน้อย โดยกำหนดชื่อว่า “พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.”

๒. แก้ไขบันทึกหลักการและเหตุผล ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการให้มีร่างพระราชบัญญัตินี้และเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติที่ปรับแก้ใหม่

๓. เพิ่มบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๔. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๔.๑ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

๑) กำหนดคำว่า “ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง” หมายความว่า กิจการค้าปลีกหรือกิจการค้าส่งซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ส่วนบุคคลหรือใช้ในครัวเรือน ในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ โดยความหมายดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการขายสินค้า ในกรณีที่มีบุคคลอื่นนำมาฝากขายด้วย

๒) กำหนดนิยามคำว่า “ค้าปลีก” และ “ค้าส่ง” โดยกำหนดให้เห็นถึงลักษณะของการขายหรือจำหน่ายสินค้าโดยใช้จำนวนสินค้าและการขายให้แก่บุคคลใดเป็นตัวแทนความแตกต่างระหว่างค้าปลีกกับค้าส่ง โดย “ค้าปลีก” หมายความว่า การประกอบธุรกิจโดยการขายสินค้าในจำนวนน้อยให้แก่ผู้บริโภค ส่วน “ค้าส่ง” หมายความว่า การประกอบธุรกิจโดยการขายสินค้าในจำนวนมากให้แก่ผู้ซื้อเพื่อนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคหรือนำไปให้บริการต่อ

นอกจากนี้ ได้เพิ่มนิยามอื่นเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติที่ปรับแก้ใหม่

๔.๒ กำหนดข้อยกเว้นมิให้นำพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับโดยได้แยกเป็น ๒ กรณี (ร่างมาตรา ๔ และมาตรา ๕) ดังนี้

๑) กำหนดมิให้ใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น และการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งของหน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๔)

๒) กำหนดมิให้ใช้บังคับแก่ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งเกี่ยวกับสินค้าบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕ เช่น การค้าน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการค้า

น้ำมันเชื้อเพลิง การขายหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ หรือธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสินค้าอื่นที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๕)

๔.๓ องค์การทำหน้าที่ควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

๑) คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

๑.๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่งจากส่วนราชการจำนวนแปดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน และกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนจำนวนห้าคน โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐมนตรีและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนมาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐมนตรีที่แต่งตั้งจากผู้แทนของสถาบันหรือองค์กรเอกชน (ร่างมาตรา ๗)

ในการกำหนดองค์การทำหน้าที่ควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) เห็นว่า ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการเพียงชุดเดียว โดยไม่ต้องมีคณะกรรมการส่วนจังหวัด เพื่อให้การกำหนดมาตรฐานของหลักเกณฑ์ในการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนก็ไม่ควรมาจากการสรรหา เพราะในปัจจุบันการกำหนดกระบวนการสรรหามีปัญหาและอุปสรรคเป็นจำนวนมากอันนำไปสู่กระบวนการสรรหาที่ล่าช้าทำให้คณะกรรมการไม่ครบองค์ประกอบได้

๑.๒) กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรต้องไม่เป็นข้าราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในการทางการเมืองหรือกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง (ร่างมาตรา ๘)

๑.๓) กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรให้มีวาระคราวละสามปีและอาจแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ (ร่างมาตรา ๙) ไม่ว่ากรรมการรายนั้นจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจากสถานะใดก็ตาม

๑.๔) กำหนดให้คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนการจัดระบบการประกอบธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ให้คำแนะนำต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อย (ร่างมาตรา ๑๒)

๒) สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง (ร่างมาตรา ๑๕ ถึงร่างมาตรา ๑๙)

๒.๑) กำหนดให้มีสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง และในจังหวัดอื่น ให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๒) กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจในการออกหนังสือเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ แจ้งข้อเท็จจริงทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้ส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจในการเตือนให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดให้ถูกต้องได้ (ร่างมาตรา ๑๖)

๔.๔ การควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

๑) กำหนดลักษณะของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขอใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของธุรกิจไว้เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจ (ร่างมาตรา ๒๐) ดังนี้

(๑) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มีขนาดพื้นที่ของสถานประกอบธุรกิจขายสินค้าตั้งแต่หนึ่งพันตารางเมตรขึ้นไป โดยคิดพื้นที่รวมของทุกชั้นภายในอาคารและพื้นที่ภายนอกอาคารที่ใช้ประกอบกิจการขายสินค้า พื้นที่ที่ให้ผู้บริโภคอื่นเช่าและคลังสินค้าที่อยู่ในบริเวณเดียวกันหรือต่อเนื่องกับพื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการขายสินค้าด้วย

(๒) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มียอดขายได้หรือประมาณการรายได้ของทุกสาขาในปีภาษีที่ผ่านมา หรือประมาณการรายได้ของแผนธุรกิจในปีแรกรวมกันตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือตามจำนวนที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา

(๓) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตาม (๑) หรือ (๒) ให้ใช้สิทธิเพื่อประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และต้องอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนดำเนินธุรกิจของบุคคลที่อนุญาตนั้น และผู้ได้รับอนุญาตต้องมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิดังกล่าว

โดยธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขอใบอนุญาตตามร่างมาตรา ๒๐ นั้น จะต้องมีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อน

๒) กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดแยกประเภทธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการประกอบธุรกิจแต่ละประเภท ซึ่งต้องเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบริเวณที่ตั้ง วันและเวลาเปิดปิดของสถานประกอบธุรกิจ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นแก่ผู้บริโภค และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขอื่นเท่าที่จำเป็นแก่วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการตามร่างพระราชบัญญัตินี้และเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นเท่านั้น (ร่างมาตรา ๒๑)

อย่างไรก็ดี การออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ตามร่างมาตรา ๒๑ จะต้องไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามกฎหมายฉบับอื่น (ร่างมาตรา ๒๒)

๓) ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขออนุญาตตามร่างมาตรา ๒๐ จะต้องขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจต่อผู้อนุญาต โดยในกรุงเทพมหานครนั้น ให้อธิบดีกรมการค้าภายในเป็นผู้อนุญาต ส่วนจังหวัดอื่นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาต โดยการขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๓) และเป็นการอนุญาตโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา จึงไม่มีการกำหนดอายุใบอนุญาต และไม่กำหนดค่าธรรมเนียมในการดำเนินการขอใบอนุญาตตามความประสงค์ของกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งให้ใช้เฉพาะประเภทที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และหากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ได้รับใบอนุญาตประสงค์ที่จะขยายสาขา ก็ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)

๔) กำหนดให้ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่เข้ามาสู่ระบบการควบคุมแล้วจะต้องอยู่ในระบบการควบคุมตลอดไป เว้นแต่การไม่เข้าหลักเกณฑ์ในการเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับใบอนุญาต ในการประกอบธุรกิจเกิดขึ้นเนื่องจากการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการที่การประกอบธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งทำให้บางครั้งธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามร่างมาตรา ๒๐ แต่บางครั้งก็อยู่นอกเกณฑ์ตามมาตรา ๒๐ เช่น ธุรกิจใดอาจมีรายได้ในแต่ละปีภาษีไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ หรืออาจมีการลดขนาดพื้นที่ลงเพื่อหลีกเลี่ยงการควบคุมธุรกิจ เป็นต้น จึงกำหนดให้ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งดังกล่าวที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เช่น ขนาดพื้นที่ รายได้ ที่ทำให้ลักษณะของการประกอบธุรกิจไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๒๐ ก็ให้คงอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๒๐ ต่อไป (ร่างมาตรา ๒๕)

๕) กำหนดบทยกเว้นให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่แม้จะเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในมาตรา ๒๐ หรือประสงค์จะตั้งสาขา หากได้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือตั้งสาขาในสถานประกอบธุรกิจของผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแล้ว ไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจหรือตั้งสาขาอีก (ร่างมาตรา ๒๖)

๖) กำหนดห้ามผู้ได้รับใบอนุญาตโอนกิจการค้าปลีกหรือค้าส่งที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือเป็นการตกทอดทางมรดก และการยื่นคำขอโอนกิจการและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

๗) ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตาย สิ้นสภาพนิติบุคคล ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ได้กำหนดให้ทายาท ผู้ชำระบัญชี หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ต้องยื่นคำขอต่อผู้อนุญาตเพื่อรับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตาย สิ้นสภาพบุคคล หรือตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือภายในเวลาที่ผู้อนุญาตขยายให้ตามความจำเป็น หากไม่ดำเนินการขอรับโอนภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ใบอนุญาตสิ้นอายุ และหากประสงค์จะประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งต่อไปต้องมาขอใบอนุญาตใหม่ (ร่างมาตรา ๒๘)

๘) ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจจะต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยและมองเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งนั้น (ร่างมาตรา ๒๙) หากใบอนุญาตให้ประกอบ

ธุรกิจหรือใบอนุญาตตั้งสาขาสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ สามารถมายื่นขอรับใบแทน ใบอนุญาตได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๐)

๙) กำหนดสิทธิอุทธรณ์ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตให้ประกอบ ธุรกิจ ไม่อนุญาตให้ตั้งสาขา หรือไม่อนุญาตให้โอนกิจการ ผู้ขอใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์คำสั่ง ต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (ร่างมาตรา ๓๑) ซึ่งการกำหนดให้ อุทธรณ์โดยตรงต่อศาลปกครองก็เพราะโดยสภาพของการประกอบธุรกิจค้าปลีกคำสั่งต้องการ ความรวดเร็ว เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการลงทุนทางการค้า จึงกำหนดให้อุทธรณ์ โดยตรงต่อศาลปกครอง

๑๐) กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องแจ้งการเลิกประกอบธุรกิจค้าปลีก หรือคำสั่ง หรือเลิกสาขาใดสาขาหนึ่งจะต้องแจ้งการเลิกดังกล่าวเป็นหนังสือต่อผู้อนุญาต ภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่เลิกประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งหรือเลิกสาขานั้น (ร่างมาตรา ๓๒)

๑๑) กำหนดบทรองรับการประกอบธุรกิจอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงตาม ร่างมาตรา ๒๐ ใช้บังคับ โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวง ที่ออกตามความในมาตรา ๒๐ ใช้บังคับ มายื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ และในระหว่างนั้นให้สามารถประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งต่อไปได้ เสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจ ที่กำหนดขึ้นด้วย (ร่างมาตรา ๓๓)

๑๒) บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๔๒) ได้มีการปรับแก้ โดยกำหนดเฉพาะโทษทางอาญาเท่านั้น นอกจากนี้ ยังกำหนดความผิดบางกรณี ให้คณะกรรมการ มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ และเมื่อได้มีการชำระค่าปรับตามที่คณะกรรมการได้เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔.๕ กำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งรายย่อย โดยกำหนดให้คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนด นโยบายในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นการกำหนดกลไกให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนและ ส่งเสริมธุรกิจค้าปลีกหรือคำสั่งรายย่อยให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง ประเด็นตามข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกคำสั่ง (กจค.) แล้ว จึงไม่มีประเด็น ที่ต้องพิจารณาอีกแต่อย่างใด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๐

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุปนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำขึ้นเพื่อชี้แจงความเป็นมาและสรุปรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง พ.ศ. เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

สืบเนื่องมาจากการที่ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดั้งเดิมที่มีขนาดเล็กได้รับความเดือดร้อนจากการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสมัยใหม่เข้าไปในระดับอำเภอและจังหวัดอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง รวมทั้งธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสมัยใหม่นี้ได้ปรับขนาดของสถานประกอบการธุรกิจให้เล็กลงเพื่อให้เข้าถึงชุมชนโดยง่ายและไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่ ทำให้ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดั้งเดิมที่มีขนาดเล็กต้องเลิกกิจการเป็นจำนวนมาก ทั้งยังส่งผลกระทบต่อระบบการค้าปลีกหรือค้าส่งแบบดั้งเดิม การประกอบอาชีพของผู้ประกอบธุรกิจในระบบดั้งเดิม วิถีชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งทุกประเภทดำรงอยู่ได้ตามสภาพเศรษฐกิจการค้าและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น จึงควรมีการจัดระเบียบการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งบางประเภท และควรมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดั้งเดิมในแต่ละท้องถิ่นให้สามารถปรับตัวเพื่ออยู่รอดและประกอบธุรกิจต่อไปได้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ ขอบเขตการใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติ

ก. ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

- ๑) การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา
- ๒) การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสินค้าดังต่อไปนี้ และสินค้าอื่นที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

- (๑) การขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (๒) การค่าน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
- (๓) การขายหนังสือ หรือหนังสือพิมพ์
- (๔) การขายของที่ระลึกตามแหล่งท่องเที่ยว

(๕) การขายอัญมณีหรือเครื่องประดับ

(๖) การขายอาหารที่ปรุงสำเร็จให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที

(๗) การขายสินค้าซึ่งเป็นผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นหลัก

ข. ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ส่วนบุคคลหรือใช้ในครัวเรือน ในชีวิตประจำวัน เป็นส่วนใหญ่ และต้องเป็นการประกอบธุรกิจที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มีขนาดพื้นที่ของสถานประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตั้งแต่หนึ่งพันตารางเมตรขึ้นไป

๒) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มียอดขายได้หรือประมาณการรายได้ของทุกสาขาในปีภาษีที่ผ่านมา หรือประมาณการรายได้ของแผนธุรกิจในปีแรกรวมกันตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไปหรือตามจำนวนที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา หรือ

๓) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตาม (๑) หรือ (๒) ให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอย่างอื่น เพื่อประกอบธุรกิจภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนดำเนินธุรกิจของบุคคลที่อนุญาตนั้น และผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิดังกล่าว

๒.๒ องค์การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

ก. คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการฯ และคณะกรรมการจากส่วนราชการจำนวนแปดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนสี่คน โดยมาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านตามที่กำหนด และกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนจำนวนห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง (ร่างมาตรา ๗) โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการและแผนการจัดระบบการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในภาพรวม ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ และเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายธุรกิจหรือรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการตลาด เพื่อลดต้นทุนสินค้า ค่าขนส่ง ให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า เพื่อประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ และเพื่อให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าดำเนินการตามนโยบายสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยดั้งเดิมที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว (ร่างมาตรา ๑๒) และมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๒) นอกจากนี้ มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๓)

นอกจากนั้น ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนไว้ คือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนสถาบัน

หรือองค์กรเอกชนต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง (ร่างมาตรา ๘) สำหรับกรรมการผู้แทนสถาบันหรือองค์กรเอกชนนั้น จะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อไม่ได้เป็นผู้แทนในสถาบันหรือองค์กรเอกชนนั้นแล้วอีกด้วย (ร่างมาตรา ๑๐ (๘))

ข. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

ให้จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งให้เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในกรรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ติดตามความเคลื่อนไหว สถานการณ์และสภาพปัญหาของการประกอบธุรกิจ ค้าปลีกหรือค้าส่งเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาและการส่งเสริมและการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งต่อคณะกรรมการ ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ทิศทางและแนวโน้มของพฤติกรรมกรรมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งและปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง รวมทั้งเสนอความเห็นหรือมาตรการในการกำกับดูแลธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง การส่งเสริมหรือการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งให้มีความเข้มแข็ง และให้การประกอบธุรกิจทุกประเภทอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นธรรม รวมทั้งให้มีบทบาทในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน วัฒนธรรม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และประสานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่และรับผิดชอบงานเช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง (ร่างมาตรา ๑๕)

ค. พนักงานเจ้าหน้าที่

ได้กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ แจ้งข้อเท็จจริงหรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ รวมทั้งให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง ส่งบัญชี ทะเบียน เอกสารหรือหลักฐานเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ประกอบกิจการของผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกบัญชี ทะเบียนเอกสารหรือหลักฐานอื่นจากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง รวมทั้งออกคำสั่งเตือนเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแก้ไขหรือปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๑๖)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่นี้ ได้กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร หากมีการฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรจะต้องมีความผิดต้องรับโทษตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๖)

๒.๓ การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

ก. การกำหนดธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องได้รับอนุญาตในการประกอบ

ธุรกิจ

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกิจดังต่อไปนี้ให้เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจ

(๑) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มีขนาดพื้นที่ของสถานประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตั้งแต่หนึ่งพันตารางเมตรขึ้นไป

(๒) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่มียอดขายได้หรือประมาณการรายได้ของทุกสาขาในปีภาษีที่ผ่านมา หรือประมาณการรายได้ของแผนธุรกิจในปีแรกรวมกันตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไปหรือตามจำนวนที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา

(๓) ธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งซึ่งได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตาม (๑) หรือ (๒) ให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิอย่างอื่น เพื่อประกอบธุรกิจภายในระยะเวลาหรือเขตพื้นที่ที่กำหนด และการประกอบธุรกิจนั้นอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนดำเนินธุรกิจของบุคคลที่อนุญาตนั้น และผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้สิทธิดังกล่าว

นอกจากนั้น รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทธุรกิจและหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแต่ละประเภท โดยต้องเป็นการกำหนดในเรื่องที่ตั้งของสถานประกอบธุรกิจ วันและเวลาเปิดปิดสถานประกอบธุรกิจ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นแก่ผู้บริโภค และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่ขัดกับกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ข . การอนุญาตการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

การประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่เข้าหลักเกณฑ์ของธุรกิจที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้และมีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจแล้ว (มาตรา ๒๐) ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต (ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้อนุญาตคืออธิบดีกรมการค้าภายใน ในจังหวัดอื่น ผู้อนุญาตคือผู้ว่าราชการจังหวัด) และใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งไม่มีกำหนดอายุ แต่จะสิ้นไปเมื่อเลิกประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง (ร่างมาตรา ๒๓) และไม่มีกำหนดค่าธรรมเนียมในเรื่องต่าง ๆ

การขออนุญาตและการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๓) โดยใบอนุญาตจะใช้ได้เฉพาะประเภทธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และไม่สามารถโอนกิจการตามใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่นได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเป็นการตกทอดทางมรดก (ร่างมาตรา ๒๗)

ในกรณีที่มีการตั้งสาขาในประเภทเดียวกับที่ได้รับใบอนุญาต ให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแล้ว ผู้ได้รับอนุญาตต้องขออนุญาตตั้งสาขาต่อผู้อนุญาตด้วย (ร่างมาตรา ๒๔)

อย่างไรก็ดี หากเป็นการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือตั้งสาขาในสถานประกอบการของผู้ที่ได้รับอนุญาตแล้ว ก็ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหรือตั้งสาขาอีก แต่หากต่อมามีการตั้งสถานประกอบการธุรกิจนอกเหนือไปจากที่อยู่ในสถานประกอบการของผู้ที่ได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจต้องขออนุญาตประกอบธุรกิจด้วย

ค. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งแต่ละประเภท

กำหนดให้รัฐมนตรีออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งกำหนดแยกประเภทธุรกิจ และกำหนดบริเวณที่ตั้งของสถานประกอบธุรกิจหรือสาขาของธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขออนุญาต วันและเวลาเปิดปิดสถานประกอบธุรกิจ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่ผู้บริโภค และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่ขัดกับกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒)

ง. การโอนกิจการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง

กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเป็นการตกทอดทางมรดก โดยการขออนุญาตโอนกิจการ ยื่นคำขอโอนกิจการและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

สำหรับกรณีของการตกทอดทางมรดกได้กำหนดให้มีบทบัญญัติที่รองรับกรณีดังกล่าวไว้ด้วย แต่เนื่องจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งสามารถมีได้ทั้งบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล จึงได้กำหนดแยกเป็นกรณีของผู้ได้รับใบอนุญาตที่เป็นบุคคลธรรมดาตายลง ซึ่งได้กำหนดให้ทายาทต้องมารับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายลง หรือภายในระยะเวลาที่ผู้อนุญาตได้ขยายให้ตามความจำเป็น โดยระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวให้ถือว่าทายาทเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต

กรณีของนิติบุคคลที่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต สันสภาพบุคคลได้กำหนดให้ผู้ชำระบัญชีต้องรับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตสันสภาพบุคคล หรือภายในระยะเวลาที่ผู้อนุญาตได้ขยายให้ตามความจำเป็น โดยระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ชำระบัญชีเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเพื่อที่จะจัดการชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นและเมื่อชำระบัญชีเสร็จแล้ว ให้ใบอนุญาตสิ้นอายุ

กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตล้มละลาย ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องรับโอนใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือภายในระยะเวลาที่ผู้อนุญาตได้ขยายให้ตามความจำเป็น โดยระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเพื่อที่จะจัดการทรัพย์สินให้เสร็จสิ้นและเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ใบอนุญาตสิ้นอายุ

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ในความในกรณีดังกล่าวมาใช้บังคับกับกรณีของผู้ได้รับใบอนุญาตที่ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถโดยให้ผู้อนุบาลเข้ามารับโอนใบอนุญาตเช่นเดียวกับกรณีข้างต้น

สำหรับกรณีที่ไม่ได้มีการดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ และหากจะประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งใหม่ จะต้องมาขอใบอนุญาตใหม่อีกครั้งหนึ่ง (ร่างมาตรา ๒๘)

จ. การเลิกประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือการเลิกสาขา

กรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตประสงค์จะเลิกการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งหรือเลิกสาขาต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจหรือเลิกสาขานั้น (ร่างมาตรา ๓๒)

๒.๕ การพิจารณาอุทธรณ์ และการบังคับทางปกครอง

เนื่องจากการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วกว่าปกติ เพราะจะต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องลดระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินการให้เหลือน้อยที่สุด จึงได้กำหนดให้ผู้ขออนุญาตที่ผู้อนุญาตมีคำสั่งที่ไม่ออกใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง หรือไม่อนุญาตให้ตั้งสาขา หรือไม่อนุญาตให้โอนกิจการ สามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (ร่างมาตรา ๓๑)

โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะต้องดำเนินการโดยรวดเร็วจึงไม่กำหนดมาตรการทางปกครองในเรื่องการพักใช้ใบอนุญาต หรือการเพิกถอนใบอนุญาต รวมทั้งไม่กำหนดบทกำหนดโทษทางปกครอง แต่กำหนดโทษทางอาญาเมื่อมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหรือในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยความผิดบางประการได้กำหนดให้เป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ ซึ่งเมื่อได้มีการเปรียบเทียบปรับโดยคณะกรรมการและเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะรวดเร็วกว่าการใช้มาตรการทางปกครอง

๒.๖ การรองรับการประกอบธุรกิจอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตใช้บังคับ

กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งที่ต้องขออนุญาตอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับยื่นขอรับใบอนุญาตภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับและให้ผู้อนุญาตออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า โดยในระหว่างนั้นก็ให้ประกอบธุรกิจต่อไปได้เสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตแต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๓)

๒.๗ มาตรการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อย

กำหนดให้คณะกรรมการการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายธุรกิจหรือรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการตลาด เพื่อลดต้นทุนสินค้า ค่าขนส่ง ให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า เพื่อ

ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นการกำหนดกลไกให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการในการสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งรายย่อยให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งดำเนินการตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนดขึ้น (ร่างมาตรา ๑๒ (๓))

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบ

ก. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการในลักษณะอื่นเทียบเคียงกัน รวมถึงกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และประเทศญี่ปุ่น

ข. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายว่าด้วยการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรง เป็นต้น

ค. หลักกฎหมายปกครอง การออกคำสั่งทางปกครอง การอุทธรณ์ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง
